

דְּכַתִּיב, (בראשית ב) וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע.

וּמִלְפָּא עֲלָא, לְרַחֲמָא עַל עוֹבְדוֹי, אוֹכַח לִיה, וְאָמַר לִיה, וּמַעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגו', וְהוּא לָא קָבִיל מֵיְהִי, וְאֶתְמַשֵּׁךְ בְּתַר אֶתְתִּיה, וְאֶתְתַּרְךְ לְעֵלְמִין. דְּהָא אֶתְתָּא לְאֶתְרָא (ס"א לְאֶמַר דָּא) סְלִקָּא וְלֹא יִתִיר, וְאֶתְתָּא גָרִים מוֹתָא לְכִלְא.

תָּא חַזִי, לְעֵלְמָא דְאֶתִי כְתִיב, (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יָמֵי עַמִּי, כִּימֵי הָעֵץ, הַהוּא דְאֶשְׁתְּמוֹדְעָא, בֵּיה זְמַנָּא כְתִיב, (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֹצַח וּמַחַה ה' אֱלֹהִים דְּמַעָּה מַעַל כָּל פְּנִים וְחֲרַפְתָּ עַמּוֹ יִסִּיר מַעַל כָּל הָאָרֶץ וְגו'.

וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. תָּאנָא, אָמַר רַבִּי חֲזִינָא, כְּתִיב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה, הָתָם בְּקִיּוּמֵיהּ יַעֲקֹב, וְהָכָא בְּמִיתְתֵיהּ יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

בֹּא רְאֵה, לְעוֹלָם הֵבֵא כְתוּב (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יָמֵי עַמִּי. כִּימֵי הָעֵץ – אוֹתוֹ שְׁנוּדַע בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן. כְּתוּב (שם כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֹצַח וּמַחַה ה' אֱלֹהִים דְּמַעָּה מַעַל כָּל פְּנִים וְחֲרַפְתָּ עַמּוֹ יִסִּיר מַעַל כָּל הָאָרֶץ וְגו'.

וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי חֲזִינָא, כְּתוּב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה. שָׁם בְּקִיּוּמוֹ

מִתְהַפְּכֵת הִיא בְּכָל, טוֹב וְרָע, שְׂכַתוּב (בראשית ב) וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע.

וְהַמְלִיךְ הַעֲלִיזוֹן, לְרַחֵם עַל מַעֲשָׂיו, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְאָמַר לוֹ, וּמַעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגו'. וְהוּא לֹא קָבִיל מִמֶּנּוּ וְנִמְשַׁךְ אַחַר אֶשְׁתּוֹ, וְגַרְשׁ לְעוֹלָמִים, שְׁהָרֵי אֵשׁה עוֹלָה לְמַקּוֹם וְלְמַקּוֹם וְהוּא יוֹתֵר, וְהָאֵשׁה גְרָמָה מוֹת לְכָל.

דְּכַתִּיב, וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי,
הֲכִי הוּא וַדַּאי, דְּהָא לֹא כְּתִיב וַיִּקְרַב יוֹם יִשְׂרָאֵל
לְמוֹת, אֶלְא יְמֵי, וְכִי בְּכַמְּה יוֹמֵי מִית בַּר נָשׁ, וְהָא
בְּשַׁעְתָּא חָדָא, בְּרוּנְעָא חָדָא, מִית וְנָפִיק מֵעֲלָמָא.

אֶלְא הֲכִי תֵּאנָא, כִּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְאַתְכָּא
רוּחִיה לִיה, כֹּל אֵינּוֹן יוֹמִין דְּקֵאִים בַּר נָשׁ
בְּהֵאֵי עֲלָמָא, אֶתְפַּקְדוֹן קַמִּיה, וְעֵאלִין בְּחוּשְׁבִּנָּא. וְכִד
אֶתְקַרְיָבוּ קַמִּיה לְמִיעַל בְּחוּשְׁבִּנָּא, מִית בַּר נָשׁ,
וְאַתִּיב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחִיה לִיה, תְּהוּא תְּכַל
דְּאַפִּיק וְנָפַח בֵּיה, אוֹתִבִּיה לְנַפְיָה.

זָכָא חוֹלְקִיה דְּתְהוּא בַר נָשׁ, דִּיּוֹמוֹי אֶתְקַרְיָבוּ גַבֵּי
מְלָפָא בְּלֹא כְּסוּפָא, וְלֹא דְחֵי יוֹמָא מְנַיְהוּ
לְבַר, דִּישְׁכַּח בְּתְהוּא יוֹמָא, דְּאַתְעַבִּיד בֵּיה חוּכָא. פְּגִין

לשון הקודש

נפקדים לפגיו ונכנסים בחשבון,
וכשנקרבים לפגיו להכניס בחשבון, מת
האדם, ומשיב הקדוש ברוך הוא אליו
את רוחו. אותו ההכל שהוציא ונפח
בו, משיב אותו אליו.

אשרי חלקו של אותו אדם שיגמיו
התקרבו אל המלך פלי בושה, ולא
נדרה יום אחד מהם החושה שימנע
שבאותו יום שנעשה בו חטא, לכן

יעקב, וכאן במיתתו ישראל, שכתוב
ויקרבו ימי ישראל למוות. אמר רבי
יוסי, כך הוא ודאי, שהרי לא כתוב
ויקרבו יום ישראל למוות, אלא ימי, וכי
בכמה ימים מת בן אדם? והרי בשעה
אחת, ברגע אחד מת ויוצא מן העולם.
אלא כך למדנו, בששהקדוש ברוך הוא
רוצה להשיב אליו את רוחו, כל אותם
ימים שעומד בן אדם בעולם הזה

כָּךְ, כְּתִיב בְּצַדִּיקָא, קְרִיבָה. (וּמִיָּד יִקְרִיב) מִשּׁוּם דְּקָרִיבוּ
 יוֹמוֹי קָמִי מְלָכָא, בְּלֹא כְּסוּפָא.

וְוִי לְרִשְׁיֵעָא, דְּלֹא כְּתִיב בְּחוּ קְרִיבָה, וְהִיךְ יִקְרִיבוּ
 יוֹמֵי קָמִי מְלָכָא, דְּהָא כָּל יוֹמוֹי בְּחוּבֵי עֲלָמָא
 אֲשַׁתְּכַחוּ. וּבְגִינֵי כָךְ לֹא יִקְרִיבוּ קָמִי מְלָכָא, וְלֹא
 יִתְמַנּוּן קָמִיָּה, וְלֹא יִדְכְּרוּ לְעִילָא, אֲלֵא אֵינוֹן שְׂעִיָּאן
 מִגְּוִיָּיהוּ. עֲלִיָּיהוּ כְּתִיב, (מְשַׁלֵּי ד) דְּרַךְ רְשָׁעִים כְּאֶפְלָה
 לֹא יִדְעוּ בְּמָה יִפְשְׁלוּ. (דף רכב ע"א).

וְהִכָּא וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל וְדָאֵי, בְּלֹא כְּסוּפָא,
 בְּשָׁלִימוֹתָא, בְּחֶדְוֹתָא שְׁלִים. וּבְגִינֵי כָךְ, יָמֵי
 יִשְׂרָאֵל, דְּתָהוּ שְׁלִים יִתִּיר יִשְׂרָאֵל מִיַּעֲקֹב. וְאֵי תִימָא,
 וְהָא כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, שְׁלִים. שְׁלִים
 תָּהוּ, וְלֹא שְׁלִים בְּדִרְגָּא עֲלָאָה כִּישְׂרָאֵל.

לשון הקודש

רְשָׁעִים כְּאֶפְלָה לֹא יִדְעוּ בְּמָה יִפְשְׁלוּ.
 וְכֵאֵן וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת וְדָאֵי,
 בְּלֵי בּוּשָׁה, בְּשָׁלְמוֹת, בְּחֶדְוָה שְׁלָמָה,
 וּמִשּׁוּם כָּךְ יָמֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיָּה יִשְׂרָאֵל
 יוֹתֵר שְׁלָם מִיַּעֲקֹב. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי
 כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, שְׁלָם?
 שְׁלָם הִיָּה, אֲבָל לֹא שְׁלָם בְּדִרְגָּה
 עֲלִיּוֹנָה כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל.

כְּתוּב בְּצַדִּיקִים קְרִיבָה. וְאִיךְ יִקְרִיבוּ
 מִשּׁוּם שְׁקָרְבִים יָמִיו לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלֵי
 בּוּשָׁה.

אִזִּי לְרִשְׁעִים, שְׁלֹא כְּתוּב בְּהֵם קְרִיבָה,
 וְאִיךְ יִקְרְבוּ הַיָּמִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, שְׁהִיָּה
 כָּל יָמִיו נִמְצְאוּ בְּחֻטְאֵי הָעוֹלָם, וְלִכְּן לֹא
 יִקְרְבוּ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְלֹא יִמְנוּ לְפָנָיו וְלֹא
 יִזְכְּרוּ לְמַעַלָּה, אֲלֵא הֵם מִתְּכַלִּים
 מִתּוֹכָם. עֲלִיָּיהֶם כְּתוּב (מְשַׁלֵּי ד) דְּרַךְ

תַּנִּינָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשַׁעֲתָא דִּיּוֹמוֹי דְּבַר נָשׁ
 אֶתְפַּקְדָּן קַמִּי מְלָפָא, אֵית זַפָּאָה דְּאֶתְפַּקְדָּן
 יוֹמוֹי וְרַחֲיוּקִין מִקַּמִּי מְלָפָא. וְאֵית זַפָּאָה, דְּבַר
 מִתְפַּקְדָּן יוֹמוֹי, קְרִיבִין וְסְמִיכִין לְמְלָפָא, וְלֹא
 מִתְרַחֲקִין. בְּלֹא כְּסוּפָא עָאֲלִין, וְקְרִיבִין לְמְלָפָא.
 זַפָּאָה חוּלְקָהוֹן. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּקְרְבוּ יָמֵי
 יִשְׂרָאֵל לְמוֹת.

וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי שָׂאָר
 שְׂבָטִין לָאוּ בְּנֵי אֵינֹן. אֵלֹא אָמַר רַבִּי
 אַבָּא, יוֹסֵף בְּנוּ הָהּ יִתִּיר מְבֻלְחוּ. דְּתַנִּינָן, בְּשַׁעֲתָא
 דְּאַנְתִּיתִּיהּ דְּפוּטִיפֵר דְּחֻקַּת לֵיהּ לְיוֹסֵף, מַה כְּתִיב,
 (בראשית לט) וַיָּבֵא הַבֵּיתָהּ לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ וְאִין אִישׁ
 מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת. הָאִי קָרָא חָבִי מִיבְעֵי לֵיהּ, וְאִין
 אִישׁ בַּבַּיִת. מַהוּ מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת. אֵלֹא לְאַכְלָלָא
 דִּיּוֹקְנָא דִּיעֻקְבִי, דְּהָהּ תַּמָּן וְאַשְׁתַּבַּח תַּמָּן. וּבְגֵינֵי

לשון הקודש

שְׂנֵינֵנו, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשַׁעֲתָא שְׂנֵינֵי
 הָאָדָם נִפְקָדִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, יֵשׁ צְדִיק
 שְׂנֵינֵינֵי זְמַי, וְהֵם רַחֲוּקִים מִלְּפָנֵי
 הַמֶּלֶךְ, וְיֵשׁ צְדִיק שְׂבָאָא שְׂרַן נִפְקָדִים זְמַי,
 הֵם קְרוּבִים וְסְמוּכִים לְמֶלֶךְ וְלֹא
 מְרַחֲקִים, נְכַנְסִים בְּלֵי בּוּשָׁה וְקְרִיבִים
 לְמֶלֶךְ. אֲשֶׁרֵי חֲלָקֵם. זְהוּ שְׂפִתוֹב וַיִּקְרְבוּ
 יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת.

וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי
 שָׂאָר הַשְּׂבָטִים לֹא בְּנֵי הֵם? אֵלֹא, אָמַר
 רַבִּי אַבָּא, יוֹסֵף הָיָה בְּנוּ יוֹתֵר מִכָּלֵם,
 שְׂשֵׁנֵינֵנו, בְּשַׁעֲתָא שְׂאֵשֶׁת פּוּטִיפֵר דְּחֻקָּה
 אֵת יוֹסֵף, מַה פְּתוּב? וַיָּבֵא הַבֵּיתָהּ
 לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ וְאִין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת.
 פְּסוּק זֶה הָיָה צְרִיךְ לְכַתֵּב וְאִין אִישׁ
 בַּבַּיִת, מַה זֶה מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת? אֵלֹא

כך מאנשי הבית, אבל איש אחרא הוה תמן. פיון
דסליק יוסף עינוי, ותמא דיוקנא דאבוי, יתיב
בקיומיה, ותב לאחורא.

תא חזי, מה כתיב, (בראשית לט) וימאן ויאמר אל אשת
אדניו. אמר ליה קדשא בריך הוא, את אמרת
וימאן, ויאמר. חייך, וימאן ויאמר אחרא, ייתי
לברכא לבנד, ויתברכון ביה. הדא הוא דכתיב,
וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי.

פיון דאמר ידעתי בני, אמאי אמר, ידעתי אחרא.
אלא אמר, ידעתי בני, בזמנא דקיימת בנופך
דאת ברי, כד תמית דיוקנא דילי, ותבת בקיומך.
ובניי כך פתיב, ידעתי בני, ידעתי. על מה דאמרת
דדא הוא פוכרא, גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל,

לשון הקודש

ויתברכו בו, זהו שכתוב וימאן אביו
ויאמר ידעתי בני ידעתי.

פיון שאמר ידעתי בני, למה אמר
ידעתי אחר? אלא אמר ידעתי בני, בזמן
שעמדת בנופך שאתה פרור, פשראית
את דמותי ושבת בקיומך, ומשום כך
פתוב ידעתי בני ידעתי, על מה
שאמרת שזהו הפכור, גם הוא יהיה
לעם וגם הוא יגדל, וכאן משום כך פתוב

להכליל את דמותו של יעקב שהיתה
שם ונמצאה שם, ומשום כך מאנשי
הבית, אבל איש אחר היה שם. פיון
שהרים יוסף עינוי וראה את דמות אביו,
ישב בקיומו ונרתע לאחור.

בא ראה מה פתוב, וימאן ויאמר אל
אשת אדניו. אמר לו הקדוש ברוך הוא,
אתה אמרת וימאן ויאמר, חייך וימאן
ויאמר אחר ובא לברך את בנך

וְהָכָא בְּגִין כַּךְ כְּתִיב, וַיִּקְרָא לְבְנוֹ לְיוֹסֵף, לְבְנוֹ
לְיוֹסֵף מִמֶּשׁ.

דְּבַר אַחַר, וַיִּקְרָא לְבְנוֹ לְיוֹסֵף, דְּבַדְיוֹקְנָא חַד הָוּוּ
מִתְחַזְיִין. דְּכָל מָאן דְּחָמֵי לְיוֹסֵף, הָוּוּ אַסְהִיד
דְּבִרְיָה דִּיעֶקֶב הָוּוּ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כִּלְאֵי הָכֵי הוּא.
וְעוֹד דִּיוֹסֵף זָן לֵיהּ וְלְבְנוֹי בְּסִבּוּתֵיהּ, וּבְגִינֵי כַּךְ בְּנוֹ
מִמֶּשׁ, יִתִּיר מִכְּלָהוּ. וַיִּקְרָא לְבְנוֹ לְיוֹסֵף, אִמְאֵי
לְיוֹסֵף וְלֹא לְאַחֲרָא. מִשּׁוּם דְּרִשׁוּתָא הָוּוּ בִּידֵיהּ
לְסִלְקֵיהּ מִתַּמָּן.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בֵּינָן דִּיעֶקֶב הָוּוּ יָדַע דְּבְנוֹי
יִשְׁתַּעֲבְדוּן בְּגִלּוּתָא תַּמָּן בְּמַצָּרִים, אִמְאֵי לֹא
אֶתְקַבַּר תַּמָּן בְּגִין דִּיגִין זְכוּתֵיהּ עַל בְּנוֹי. אִמְאֵי בָּעָא
לְאַסְתַּלְקָא מִתַּמָּן. וְהָא כְּתִיב, (תהלים קג) כִּרְחֵם אָב עַל
בָּנָיִם, אֵן הוּא רַחֲמָנּוּתָא.

לשון הקודש

וַיִּקְרָא לְבְנוֹ לְיוֹסֵף, לְבְנוֹ לְיוֹסֵף מִמֶּשׁ. דְּבַר אַחַר וַיִּקְרָא לְבְנוֹ לְיוֹסֵף – שְׂבַדְמוֹת אַחַת הָיוּ גֵרָאִים. שְׂכָל מִי שְׂרָאָה אֶת יוֹסֵף, הָיָה מַעֲיִד שְׂבַנּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַכֹּל כַּךְ הוּא, וְעוֹד, שְׂיוֹסֵף זָן אוֹתוֹ וְאֵת בְּנָיו בְּזַקְנוֹתוֹ, וְלָכֵן בְּנוֹ מִמֶּשׁ יוֹתֵר מִכָּלֵם. וַיִּקְרָא לְבְנוֹ לְיוֹסֵף, לְמָה לְיוֹסֵף וְלֹא לְאַחֲרָ? מִשּׁוּם

שְׁהִיְתָה רְשׁוּת בְּיָדוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ מִשָּׁם. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בֵּינָן שְׂיַעֲקֹב הָיָה יוֹדַע שְׂבַנּוֹ יִשְׁתַּעֲבְדוּ בְּגִלּוּת שָׁם בְּמַצָּרִים, לְמָה לֹא נִקְבַּר שָׁם כְּדֵי שְׂזוּכוֹתוֹ תִּגָּן עַל בְּנָיו? לְמָה רָצָה לְעֲלוֹת מִשָּׁם, וְהָרִי כְּתוּב (תהלים קג) כִּרְחֵם אָב עַל בָּנָיִם, אִיפֹה הִרְחַמְנוֹתָ?

אֵלֶּא הִכִּי תֵּאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְהוּה נְחִית יַעֲקֹב
 לְמַצְרַיִם, הוּה דְחִיל. הוּה אָמַר, דִּילְמָא חַס
 וְשָׁלוֹם יִשְׁתַּצֹּן בְּנֵי בְנֵי עַמְמֵי, וְדִילְמָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא יִסְלַק שְׂכִינְתֵיהּ מִינֵי בְּקַדְמֵיתָא. מַה כְּתִיב, (בראשית
 ל"ה) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב וַגּוֹ'. (בראשית מו) (ויאמר אלהים לישראל)
 אֵל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָּה כִּי לְגוֹי גָּדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם.
 וּמַה דְאָמַרְתָּ דִּילְמָא אִסְלַק שְׂכִינְתֵי מִבִּינְךָ, אֲנִי
 אֵרַד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה.

אָמַר עוֹד, דְּחִילְנָא דִּילְמָא אֲתַקְבַּר תַּפְּוּן, וְלֹא
 אֲזַבְּהָ עִם אֲבַתֵּי. אָמַר לִיה וְאֲנִי אֲעַלְךָ
 גַּם עֲלֶה. אֲעַלְךָ, מִמְצַרַיִם. גַּם עֲלֶה, לְאֲתַקְבְּרָא
 בְּקַבְּרָא דְאֲבַתְךָ.

בְּנֵינִי בְּךָ, בָּעָא לְסִלְקָא גְרַמִּיָּה מִמְצַרַיִם. חַד, דְּלֹא
 יַעֲבֹדוּן מִיָּה דְחִלָּא, דְּהָא חָמָא דְקוּדְשָׁא

לשון הקודש

שְׂכִינְתֵי מִבִּינְךָ - אֲנִי אֵרַד עִמָּךְ
 מִצְרַיִמָּה.

אָמַר עוֹד, פּוֹחַד אֲנִי שְׂמָא אֲקַבְּרָ שָׁם
 וְלֹא אֲזַבְּהָ עִם אֲבוֹתֵי. אָמַר לוֹ, וְאֲנִי
 אֲעַלְךָ גַּם עֲלֶה. אֲעַלְךָ - מִמְצַרַיִם. גַּם
 עֲלֶה - לְהַקְבֵּר בְּקַבְּרֵי אֲבוֹתֶיךָ.

מִשּׁוּם בְּךָ רָצָה לְהַעֲלוֹת עִצְמוֹ
 מִמְצַרַיִם: אַחַד - כְּדִי שְׂלֵא יַעֲשׂוּ מִמֶּנּוּ

אֵלֶּא, בְּךָ שְׂנִינּוּ, בְּשַׁעֲהָ שְׁהִיָּה יוֹרֵד
 יַעֲקֹב לְמַצְרַיִם, הִיָּה פּוֹחַד, וְהִיָּה אוֹמֵר:
 חַס וְחִלְיָה יִכְלוּ בְנֵי בֵּין הָעַמִּים, וְאוֹלֵי
 הַקְּדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּא יִסְלַק שְׂכִינְתוֹ מִמִּנֵּי
 כְּבַתְחִלָּה. מַה כְּתוּב? וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל
 יַעֲקֹב וַגּוֹ', וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל אֵל
 תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָּה כִּי לְגוֹי גָּדוֹל
 אֲשִׁימְךָ שָׁם. וּמַה שְׂאֲמַרְתָּ אוֹלֵי אִסְלַק

בְּרִידָה הוּא זְמַן לְאַתְפָּרְעָא מִדְחַלְיָהוּן. וְחַד, דְּחָמָא
 דְּשְׂכִינְתָא יִשְׁוֵי מְדוּרָה בֵּין בְּנוֹי בְּגֻלוֹתָא. וְחַד, בְּגִין
 דִּיהָא גּוּפִיה דְיִיר בֵּין גּוּפִיהוּ דְאַבְהָתוֹי לְאַתְפָּלְלָא
 בִּינֵיהוּ, וְלֹא יתְמַנֵּי עִם חַיִּיבָא דְמַצְרָאֵי.

וְתַנְיִנָן, גּוּפָא דְיַעֲקֹב, אֶתְמַשִּׁיךְ מִשׁוּפְרוֹי דְאָדָם
 הָרֵאשׁוֹן, וְהוּהוּ דְיוֹקְנִיה דְיַעֲקֹב, דְיוֹקְנָא
 עֲלָאָה קַדִּישָׁא. דְיוֹקְנָא דְכוּרְסִיא קַדִּישָׁא, וְלֹא בָעָא
 לְאַתְקַבְרָא בִּינֵי חַיִּיבָא. וְרוּזָא דְמַלְחָה, דְבִאֲבָהֵן לִית
 פִּירוּדָא כָּלִל. וְעַל דָּא כְּתִיב וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי.

וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף, בְּנוֹ, בְּחַד דְיוֹקְנָא דְאַנְפִּין, בְּגִין
 דְּבִרְעוּתָא דְרוּחָא וְלִבָּא, אוֹלִיד לִיה יִתִּיר
 מִכְּלָחוּ. תָּא חַזִּי, מַה כְּתִיב, (בראשית ל) הַמַּעַט קָחְתָּךְ אֶת
 אִישׁוֹ, דְכָל רְעוּתָא דְיַעֲקֹב בְּרַחֵל הָוָה, וּבְגִין כֶּךָ (דף
 רכב ע"ב) וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף.

לשון הקודש

הַכֶּסֶם הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא רָצָה לְהַקְבֵּר בֵּין
 רְשָׁעִים. וְסוּד הַדְּבָר, שְׂפָאָבוֹת אֵין כָּלִל
 פְּרוּד, וְעַל זֶה כְּתוּב וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי.
 וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף. בְּנוֹ – בְּדַמּוּת אַחַת
 שֶׁל הַפְּנִים, מִשׁוּם שְׂפָרְצוֹן הַרוּחַ וְהַלֵּב
 הוֹלִיד אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכָּלֵם בֵּא רָאָה מַה
 כְּתוּב, (בראשית ל) הַמַּעַט קָחְתָּךְ אֶת אִישׁוֹ,
 שְׂפָל רְצוּנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה בְּרַחֵל,
 וּמִשׁוּם כֶּךָ וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף.

יִרְאָה, שֶׁהָרִי רָאָה שְׁעֵתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְהַפְרֵעַ מִיִּרְאָתָם. וְאַחַד – שֶׁרָאָה
 שְׂשִׁכְנֵיהָ תְּשִׁים מְדוּרָה בֵּין בְּנוֹי בְּגֻלוֹת.
 וְאַחַד – כְּדִי שִׁיחֶיהָ גּוּפוֹ דַּר בֵּין גּוּפּוֹת
 אֲבוֹתָיו לְהַפְּלֵל בִּינֵיהֶם, וְלֹא יִמָּנֶה עִם
 רְשָׁעֵי מַצְרַיִם.

וְשְׂנֵינּוּ, הַגּוּף שֶׁל יַעֲקֹב נִמְשַׁךְ מִיִּפּוֹ
 שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְהִיתָה דְמוּתוֹ שֶׁל
 יַעֲקֹב דְמוּת עֲלִיוֹנָה וְקָדוֹשָׁה, דְמוּת שֶׁל

תָּאנָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (דברים כט) הַנְּסַתְרוּת לַה' אֱלֹהֵינוּ וְגו'. הַנְּסַתְרוּת לַה' אֱלֹהֵינוּ, תָּא חַוִּי, כַּמָּה אֵית לִיה לְבַר נָשׁ לְאֻדְהָרָא מִחֻבּוּי, וְלֹאִסְתַּתְּפָא דְלֹא יַעֲבַר עַל רְעוּתִיה דְּמֵאֲרִיָּה. דְּתַנִּינָן, כּל מַה דְּבַר נָשׁ עֶבֶד בְּהַאי עֲלֵמָא, בְּסַפְרָא כְּתִיבּוּ אִינוּן עוֹבְדִין, וְעָאֲלוּן בְּחֻשְׁבְּנָא קָמִי מְלַכָּא קְדִישָׁא, וְכֹלָא אֲתַגְלִיָּא קָמִיה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ירמיה כג) אִם יִסְתַּר אִישׁ בְּמַסְתְּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'. אִי הָכִי, אִיךְ לֹא יִסְתַּמַּר בַּר נָשׁ מְלַמִּיחַב קָמִיה דְּמֵאֲרִיָּה. וְתַנִּינָן, אֲפִילוּ הַהוּא (מֵאֲזִן) מַה דְּחָשִׁיב בַּר נָשׁ וְאִסְתַּלַּק בְּרְעוּתִיה, כֹּלָא אֲשַׁתַּכַּח קָמִי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא אֲתַאֲבִיד מִנִּיה.

תָּא חַוִּי, בְּהַהוּא לִילְיָא דְעָאֲלַת לְאָה לְגַבִּיָּה דִיעֶקֶב, וַיַּהֲבַת לִיה אִינוּן סִמְנִין דִּיהַב יַעֲקֹב לְרַחֵל, סְלִיק בְּרְעוּתִיה דְּאִתְּהִי רַחֵל, וְשִׁמְשׁ שְׁמוּשָׁא בַּה.

לשון הקודש

שְׁנֵינוּ, רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (דברים כט) הַנְּסַתְרוּת לַה' אֱלֹהֵינוּ וְגו'. הַנְּסַתְרוּת לַה' אֱלֹהֵינוּ, בַּא רְאָה כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהִזְהַר מִחֻשְׁבָּאֵיו וְלֹהֲסַתְּפַל שְׁלֹא יַעֲבַר עַל מַצּוֹת רַבּוּנּוּ, שְׁשֵׁנִינוּ, כּל מַה שְׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָם מַעֲשִׂים כְּתוּבִים בְּסֵפֶר וְנִכְנְסִים בְּהַשְׁבּוֹן לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְהַכּל גְּלוּי לְפָנָיו. זֶהוּ שְׁכַתוּב (ירמיה כג) אִם יִסְתַּר אִישׁ בְּמַסְתְּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'! אִם כֶּד, אִיךְ לֹא יִשְׁמַר אָדָם מִלְחַמָּא לְפָנֵי רַבּוּנּוּ. וְשֵׁנִינוּ, אֲפִילוּ אוֹתוֹ וּמִן מַה שְׁחָשַׁב אָדָם וְעָלָה בְּרַצּוֹנּוּ, הַכּל נִמְצָא לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא נֶאֱבַד מִפְּנּוּ. בַּא רְאָה, בְּאוֹתוֹ לִילְיָה שְׁנִכְנְסָה לְאָה אֵל יַעֲקֹב וְנִתְּנָה לוֹ אוֹתָם סִמְנִים שְׁנֵתָן

וְהָיָא טָפָה קַדְמִיתָא דִּיעֲקֵב רַחֵל. דְּכַתִּיב, (בראשית מט)
 בָּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי, וְסִבֵּר דְּאִיהִי רַחֵל. קַדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא דְּאִיהוּ גַלִּי עֲמִיקְתָּא וּמִסְתְּרָתָא, וַיֵּדַע מַה
 בַּחֲשׂוֹכָא, סָלִיק הַהוּא רַעוּתָא לְאַתְרֵיהּ, וּבְכִירוּתָא
 דְּרֵאוּבֵן אֶסְתַּלַּק לְיוֹסֵף. מָאִי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּהָא
 דְּרַחֵל הָיָת, הָיָא טָפָה קַדְמִיתָא דְּנִפְקַת מִיעֲקֵב.
 וּבְגִין דְּהָיָת דִּילָהּ, הַהוּא בְּכִירוּתָא מִפְּשֵׁי דְּרֵאוּבֵן,
 יְרִית יוֹסֵף. וְרַחֵל יָרְתָהּ לְהַהוּא דִּילָהּ.

וּבְגִין כֵּן, רָזָא דְּמַלְתָּה, לָא אֶסְתַּלַּק רֵאוּבֵן בְּשָׂמָא
 כְּשֶׁאֵר שְׂבֻטִין. אֶלָּא רֵאוּבֵן. כְּלוּמַר חֲמוּ בְרֵי,
 רְאוּ בֵּן סָתָם. וְהָאִי בֵּן לָא אֶתִּידַע שְׂמִיָּהּ, וְעַל דָּא
 לָא קָרִיא לְאָה בְּנֵי בְּהָאִי שְׂמָא, וְלָא אֶקְרִי רְאוּ בְּנֵי,
 דְּהָא לְאָה יָדַעַת עוּבְדָּא.

לשון הקודש

שִׁיעָאָה מִיעֲקֵב, מִשּׁוּם שְׁהֵיְתָה שְׁלָה,
 אוּתָהּ בְּכוּרָה מִפְּשֵׁי שֶׁל רֵאוּבֵן יִרְשׁ יוֹסֵף,
 וְרַחֵל יִרְשָׁה אֶת שְׁלָה.

וּמִשּׁוּם כֵּן, סוּד הַדְּבָר, לֹא הִתְעַלָּה
 רֵאוּבֵן בְּשֵׁם כְּשֶׁאֵר הַשְּׂבֻטִים, אֶלָּא
 רֵאוּבֵן, כְּלוּמַר רְאוּ בֵּן. רְאוּ בֵּן סָתָם.
 וְהִבֵּן הֵזֶה לֹא נוֹדַע שְׁמוֹ. וְעַל כֵּן לֹא
 קָרָאָה לְאָה בְּנֵי בְּשֵׁם הֵזֶה, וְלֹא נִקְרָא
 רְאוּ בְּנֵי, שְׁהֵרִי לְאָה יָדַעַת אֶת הַמַּעֲשֵׂה.

יעֲקֵב לְרַחֵל, עָלָה בְּרִצּוֹנוּ שֶׁהִיא רַחֵל
 וְשִׁמְשׁ בָּהּ תַּשְׁמִישׁ, וְאוּתָהּ טָפָה
 רֵאוּבֵן שֶׁל יַעֲקֹב הֵיְתָה, שְׂכָתוֹב (בראשית
 מט) בָּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי, וְסִבֵּר שֶׁהִיא רַחֵל.
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מְנַלָּה עֲמֻקּוֹת
 וְנִסְתָּרוֹת וַיֵּדַע מַה שְׂבַח־שְׂכָהּ, הִעֲלָה
 אוֹתוֹ רִצּוֹן לְמִקּוּמוֹ, וּבְכֹרֶת רֵאוּבֵן
 עָלְתָה לְיוֹסֵף. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁהֵרִי
 שֶׁל רַחֵל הֵיְתָה אוּתָהּ טָפָה רֵאוּבֵן

וְתַנִּינֵנוּ, גְּלוּי קַמֵּי קַדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, דִּיעֲקֹב לָאוּ
 רַעוּתִיהָ לְמִיתָב קַמֵּיהָ בְּהַאי, וְלֹא אֶסְתַּבֵּל
 בְּרַעוּתָא בְּאַתְתָּא אַחְרָא בְּהַהִיא שְׁעָתָא, כְּשֶׁאֵר חֵיבֵי
 עֲלֻמָּא. וְעַל כֵּן כְּתִיב, (בראשית לה) וַיְהִי בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם
 עָשָׂר. דְּהָא בְּנֵיהוּ דְשֶׁאֵר חֵיבֵי עֲלֻמָּא דְעַבְדִּין הָהוּא
 עוֹבְדָא, בְּשֵׁמָא אַחְרָא אֶקְרוּן. וְהָא יְדִיעָא מְלָה דָּא
 לְגַבֵּי חֲבַרְיָא, וּבְגֵינֵי כֵּן וַיִּקְרָא לְבָנּוּ לְיוֹסֵף, בְּנּוּ מִפֶּשֶׁת,
 מְשִׁירוּתָא וְסִימָא (ד"א ל"ג בְּרִיח) בְּנּוּ הוּהוּ.

תַּאנָּא, אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, בְּמָה אוֹמֵי לִיהּ יַעֲקֹב
 לְיוֹסֵף, דְּכְתִיב שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכֵי.
 אֵלָּא בְּהַהוּא אֶת קַיִמָּא, דְּהָהוּ רָשִׁים בְּבִשְׁרִיהּ, דְּדָא
 חֲשִׁיבוּתָא דְאַבְתָּן יִתֵּר מִכָּלָּא. וְהָא בְּרִית, רָזָא
 דְּיוֹסֵף אִיהוּ.

אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן, בְּאַבְרָהָם וּבְיַעֲקֹב כְּתִיב, שִׁים נָא

לשון הקודש

בְּנּוּ מִפֶּשֶׁת, מְהַרְאֵשִׁית וְעַד הַסִּיּוּם וּבְנּוּ
 הָיָה בְּנּוּ.

שְׁנַיִנּוּ, אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, בְּמָה הַשְּׁבִיעַ
 יַעֲקֹב אֶת יוֹסֵף, שְׁכַתוּב שִׁים נָא יָדְךָ
 תַּחַת יָרְכֵי? אֵלָּא בְּאוֹתוֹ אוֹת הַבְּרִית
 שְׁהִיָּה רָשׁוּם בְּכִשְׁרוֹ, שְׁזוֹ חֲשִׁיבוּת
 הָאֲבוֹת יוֹתֵר מִהַכֵּל, וּבְרִית זוֹ הִיא סוּד
 שֶׁל יוֹסֵף.

אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן, בְּאַבְרָהָם וּבְיַעֲקֹב

וְשְׁנַיִנּוּ, גְּלוּי לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שְׁאִין רַעוּן יַעֲקֹב הָיָה לְחַטָּא לְפָנָיו בְּזַה
 וְלֹא הֶסְתַּבֵּל בְּרַעוּן בְּאִשָּׁה אַחֲרֵת
 בְּאוֹתָהּ שְׁעָה כְּשֶׁאֵר רַשְׁעֵי הָעוֹלָם, וְעַל
 כֵּן כְּתוּב (שם לה) וַיְהִי בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם
 עָשָׂר, שְׁהָרֵי בְּנֵיהֶם שֶׁל שֶׁאֵר הַרַשְׁעִים
 בְּעוֹלָם שְׁעוֹשִׂים אוֹתוֹ מַעֲשָׂה, נִקְרָאִים
 בְּשֵׁם אַחַר, וְהָרֵי דְבַר זֶה יְדוּעַ בֵּין
 הַחֲבַרְיִים, וּמִשׁוּם כֵּן וַיִּקְרָא לְבָנּוּ לְיוֹסֵף,

יָדָךְ תַּחַת יָרְכִי, תַּחַת יָרְכִי, כְּלוּמַר, כִּי הוּא אֶתֶר
 דְּרַמְיוּזָא בְּשֵׁמָא קַדִּישָׁא, וְאַפִּיק זְרַעָא קַדִּישָׁא
 מֵהִימְנָא לְעֵלְמָא. בְּיַצְחָק לֹא כָתִיב, בְּגִין דְּנָפִיק
 מִיְנֵה עֵשׂוּ.

תו, מָאֵי טַעְמָא חָבָא, שִׁים נָא יָדָךְ תַּחַת יָרְכִי אֵל
 נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמַעְרִים. אֵלָא אָמַר לִיה יַעֲקֹב
 לְיוֹסֵף, כִּי הֵאֵי רְשִׁימָא קַדִּישָׁא אוֹמֵי לִי, דְּאַפִּיק זְרַעָא
 קַדִּישָׁא מֵהִימְנָא לְעֵלְמָא, וְאַתְנַטִּיר, וְלֹא אֶסְתַּאב
 לְעֵלְמִין. דְּלֹא יִתְקַבֵּר בֵּין אֵינִון מְסַאֲבִין, דְּלֹא נִטְרוּ
 לִיה לְעֵלְמִין. דְּכָתִיב כֹּהֵן, (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בָּשָׂר חֲמוּזִים
 בְּשָׂרָם וְזָרְמַת סוּסִים וְזָרְמַתָּם.

וְאֵי תִימָא, הָא יוֹסֵף דְּנִטְרִיר לִיה עַל פְּלָא, אִמְאֵי
 אֶתְקַבֵּר בִּינֵיהוּ. אֵלָא תְּנִינֵן, כְּתִיב, (יחזקאל א) הִיא
 הָיָה דְבַר ה' אֵל יְחֻזְקָאֵל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ פְּשִׁדִּים

לשון הקודש

וְנִשְׁמַר וְלֹא נִטְמָא לְעוֹלָמִים, שְׁלֵא יִקְבֵר
 בֵּין אוֹתָם הַפְּסִמָּאִים שְׁלֵא שְׁמְרוּ אוֹתוֹ
 לְעוֹלָמִים, שְׁפָתוֹב בְּהֵם (יחזקאל כג) אֲשֶׁר
 בָּשָׂר חֲמוּזִים בְּשָׂרָם וְזָרְמַת סוּסִים
 וְזָרְמַתָּם.

וְאֵם תֹּאמַר, הֲרֵי יוֹסֵף, שְׁשִׁמַר אוֹתוֹ
 מֵעַל הַכּל, לָמָּה נִקְבֵר בִּינֵיהֶם? אֵלָא
 שְׁנִינֵנו, כְּתוּב (שם א) הִיא הָיָה דְבַר ה' אֵל

כְּתוּב שִׁים נָא יָדָךְ תַּחַת יָרְכִי. תַּחַת
 יָרְכִי, כְּלוּמַר בְּאוֹתוֹ מְקוּם שְׁרַמּוֹ בְּשֵׁם
 הַקְּדוּשׁ וּמוֹצֵיא זְרַע קַדִּישׁ נֶאֱמָן לְעוֹלָם.
 בְּיַצְחָק לֹא כָתוּב, כִּי יָצָא מִמֶּנּוּ עֵשׂוּ.

עוֹד, מָה הַטַּעַם שִׁים נָא יָדָךְ תַּחַת יָרְכִי,
 אֵל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמַעְרִים? אֵלָא אָמַר לוֹ
 יַעֲקֹב לְיוֹסֵף, בְּרַשְׁם הַקְּדוּשׁ הַזֶּה הַשְּׁבַע
 לִי, שְׁהוֹצֵיא זְרַע קְדוּשׁ נֶאֱמָן לְעוֹלָם,

עַל נְהַר כְּבַר, וְהָא תַּנִּינָן, דְּשְׂכִינְתָא לָא שְׂרִיא אֶלְא
בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. אַמְאֵי הָכָא שְׂכִינְתָא. אֶלְא עַל נְהַר
כְּבַר כְּתִיב, וּכְתִיב וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה'. אוֹף הָכָא,
יוֹסֵף בְּמִיָּא אֶתְרַמֵּי אַרְוֵנָא דִּילִיָּה. אָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, אִי יוֹסֵף אֶסְתַּלַּק מִתְּכָא, גְּלוּתָא לָא אֶתְקַיִּים.
אֶלְא תִּהְיָ קְבוּרַתִּיה בְּאַתְר דְּלָא יִסְתָּאב, וְיִסְבְּלוּן בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל גְּלוּתָא.

תַּאנָּא, אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, חָמָא יַעֲקֹב דִּהָא בְּכֻלָּא
אֶתְתַּקֵּן לְכַרְסִיא קִדְיִשָׁא בְּאַבְתָּן (בְּאַבְתָּן).
אָמַר, אִי הָכִי יִתְקַבֵּר, חֵידָ גּוֹפָא דָּא אֶחֱוִידָא
בְּאַבְתָּתָא, וְאַפִּילוּ מְעַרְתָּא דְּאַתְקַבֵּר תַּמָּן אֶקְרִי
כְּפִילְתָּא. בְּגִין דְּכָל מַלְאָה דְּכְפִילְתָּא הוּא תְּרִין וְחַד,
אוֹף מְעַרְתָּא תְּרִין וְחַד.

וְתָא חַוֵּי, אַבְתָּתָא זְכוּ לְאַתְקַבֵּרָא תַּמָּן, אֵינּוּן

לשון הקודש

הגלות.

שְׂנִינֵנו, אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, רָאָה יַעֲקֹב שְׂהַרֵי
בְּכָל גְּתָקֵן לְכַסָּא הַקְּדוּשׁ בְּאַבּוֹת
וּבְאַבּוֹתוֹ. אָמַר, אִם כְּהָ, יִקְבֵּר, אִיךְ הַגּוֹף
הַזֶּה יִתְאַחַד בְּאַבּוֹת. וְאַפִּילוּ הַמְּעַרָה
שְׁנַקְבֵּר שָׁם נִקְרָאת מְכַפְּלָה, מְשׁוּם שְׁכָל
דְּבָר שֶׁל מְכַפְּלָה הוּא שְׁנַיִם וְאַחַד, אָף
הַמְּעַרָה שְׁנַיִם וְאַחַד.

וּבָא וּרְאָה, הָאבּוֹת זְכוּ לְהַקְבֵּר שָׁם הֵם

יְחֻקָּאל בֶּן בְּנוֵי הַכֹּהֵן בְּאַרְצָא בְּשָׂדִים עַל
נְהַר כְּבַר. וְהָרִי שְׁנִינֵנו שְׂשְׂכִינָה לָא
שׁוּרָה, רַק בְּאַרְצָא יִשְׂרָאֵל, אִזּוּ לְמָה כָּאן
שְׂכִינָה? אֶלְא כְּתוּב עַל נְהַר כְּבַר, וּכְתוּב
וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה'. אָף כָּאן, אַרְוֵנוּ שֶׁל
יוֹסֵף נִשְׁלַךְ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. אָמַר הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, אִם יוֹסֵף יַעֲלֶה מִכָּאן, הַגְּלוּת
לָא תִתְקַיֵּם, אֶלְא תִהְיֶה קְבוּרָתוֹ בְּמַקּוֹם
שְׂלָא נִטְמָא, וְיִסְבְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת

וְזוּנְגִיָּהּוּ. יַעֲקֹב (דף רכג ע"א) הוּא וְלֵאָה, מָאֵי טַעְמָא רַחֵל
 לָא, וְהָא כְּתִיב, (בראשית כט) וְרַחֵל עֲקָרָה, דְּאִיהִי עֲקָרָא
 דְּבֵיתָא. אֱלֵא, לֵאָה זַכָּתָה בֵּיהּ, לְאַפְקָא שִׁית שְׁבַטִין
 מִגְזַעַא קַדִּישָׁא בְּעֵלְמָא יְתִיר. וּבְגִינֵי כֶּךָ, אֶתִּיחַבַּת
 עֲמִיָּה לְזוּנְגָא בְּמַעְרָתָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לֵאָה כָּל יוֹמָהָא, הֲוֹת בְּפַרְשֵׁת
 אוֹרְחִין קַיִמָּא, וּבְכַת בְּגִינִיָּה דִּיעֲקֹב, כִּד
 שְׁמַעַת דְּאִיהוּ צְדִיקָא. וְעֲלוֹתָא אַקְדַּמַת לִיהּ. וְהִינּוּ
 דְּכְתִיב, (בראשית כט) וְעֵינֵי לֵאָה רַבּוֹת, בְּמָה דְּאוּקוּמְנָא,
 דְּמַקְדַּמַת וַיִּתְבַּת בְּפַרְשֵׁת אוֹרְחִין לְמִשְׁאֵל.

רַחֵל לָא נִפְקַת לְאוֹרְחִין לְעֵלְמָא. בְּגִינֵי כֶּךָ זַכָּתָה
 לֵאָה לְאַתְקַבְרָא עֲמִיָּה. וְרַחֵל קִימַת קְבוּרָתָהּ
 בְּפַרְשֵׁת אוֹרְחִין וְאַתְקַבְרַת תַּמָּן. הָדָא הוּא דְּכְתִיב,
 וְאֲנִי בְּבֹאֵי מִפְּדֹן מֵתָה עָלַי רַחֵל. מַהוּ עָלַי. עָלַי וְדָאֵי,

לשון הקודש

היא הקדימה לו, והיננו שפְּתוּב (בראשית כט)
 ועיני לאה רבות, כמו שבארנו
 שמקדימה ויושבת בפרשת דרכים
 לשאל.

רחל לא יצאה לדרכים לעולם, משום
 כך זכתה לאה להקבר עמו, ורחל
 קבורתה עומדת בפרשת דרכים ונקברה
 שם. זהו שפְּתוּב ואני בבאי מפדן ארם

וְזוּנְגִיָּהּ. יַעֲקֹב - הוּא וְלֵאָה. מָה טַעְמָא
 רַחֵל לָא, וְהִרִי כְּתוּב וְרַחֵל עֲקָרָה, שְׁהִיא
 עַקְרָה הַבֵּיתָ? אֱלֵא לֵאָה זַכָּתָה בּוּ לְהוֹצִיא
 שֵׁשָׁה שְׁבַטִים מִגְזַעַ קְדוּשָׁא בְּעוֹלָם יוֹתֵר,
 וּמְשוּם כֶּךָ הִיא נִתְנָה עִמּוֹ לְזוּנְגָא בְּמַעְרָה.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל יְמֵיהּ הִיְתָה לֵאָה
 עוֹמְדַת בְּפַרְשֵׁת דְּרָכִים, וּבְכַתָּה בְּשַׁבִּיל
 יַעֲקֹב, בְּשִׁשְׁמַעְהָ שְׁהוּא צְדִיק, וְתַפְלָה

בְּלוֹמַר בְּגִינִי. בְּאַרְצָן בְּנַעַן בְּדַרְדָּךְ, בְּגִינִי מִיִּתְתַּב בְּדַרְדָּךְ,
דְּלֹא נִפְקַת בְּגִינִי לְעֵלְמִין בְּאַחְתָּהּ.

בְּגִין כֶּךָ, לֵאחָה דְנִפְקַת וּנְכַת בְּפַרְשֵׁת אוֹרְחִין בְּגִינִיהּ
דִּיעֵקֵב, זְכָתָה לְאַתְקַבְרָא עִמֶיהּ. רַחֵל דְּלֹא
בְעֵאת לְמִיפְק וּלְמִשְׁאַל בְּחֵדִיהּ, בְּגִין כֶּךָ קְבוּרְתָהּ
בְּפַרְשֵׁת אוֹרְחִין. וְרוּזָא דְמַלְתָּה, הָא אוֹקִימְנָא וְאַתְמָר,
דָּא בְּאַתְנַלְיָא, וְדָא בְּאַתְכַפְסִיָּא.

וְהָא חַיִּי, דְתַנְיָא, דְמַעִין סְנִיָּאִין שְׂדִיָּאת הֵהִיא
צְדָקַת לֵאחָה, בְּגִין לְמַחְוֵי חוּלְקִיהּ דִּיעֵקֵב, וְלֹא
בְהֵהוּא רָשַׁע דְעֵשׂוֹ. וְהֵינּוּ דְתַנְיָנָן, כָּל פֶּר נֶשֶׁ
דְּאוּשִׁיד דְמַעִין קַמִּיהּ דְקַדְשָׁא בְרוּךְ הוּא, אִפֵּי עַל גַּב
דְּאַתְגִּזֹר עֲלִיהּ עוֹנֶשָׁא, יִתְקַרַע, וְלֹא יִכִּיל הֵהוּא
עוֹנֶשָׁא לְשִׁלְטָאָה בֵּיהּ. מְנַלְן, מִלְּאָה, דְהָא לֵאחָה
אַתְגִּזֹר לְמַחְוֵי חוּלְקָא דְעֵשׂוֹ, וְהִיא בְּבַעוּתָא אַקְדִּימַת

לשון הקודש

ונתבאר, זה בגלוי וזה בגססתר.
ובא וראה, ששנינו, דמעות רבות
שפכה אותה לאה הצדקת כדי להיות
חלקו של יעקב ולא של אותו עשו
הרשע. והינו מה ששנינו, כל אדם
ששופך דמעות לפני הקדוש ברוך הוא,
אף על גב שנגזר עליו ענש – הוא יקרע,
ולא יוכל אותו ענש לשלט בו. מנין לנו.
מלאה, שהרי נגזר על לאה להיות חלקו

מתה עלי רחל. מה זה עלי? עלי ודאי,
כלומר בגללי. בארץ כנען בדרדך –
בגללי מתה בדרדך, שלא יצאה בשבילי
לעולמים כמו אחותה.

משום כן, לאה שיצאה ובכתה
בפרשת דרכים בשביל יעקב, זכתה
להקבר עמו. רחל שלא רצתה לצאת
ולשאל בשבילו, משום כן קבורתה
בפרשת דרכים, וסוד הדבר הרי בארנו

לִיָּה לְיַעֲקֹב, וְלֹא אֶתִּי־הֵיבֵת לִיָּה לַעֲשׂוֹ.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי וְגו'. רַבִּי יַצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (קהלת א) מַה יִּתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שִׁיעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. בְּכַמָּה אֶתֵּר אֶתְמָר דְּאֶסְתַּבְּלָנָא בְּמִלּוֹי דְשַׁלְמָה וְאֶתְחַזִּי מִלּוֹי סְתִימִין, אָבֵל בְּלָהוּ מִלִּי דְשַׁלְמָה, בְּלָהוּ אֶקְרוּן בְּחַכְמָתָא.

דְּתַנְיָא בְּתִיב, (מלכים א ה) וַתֵּרֵב חַכְמַת שְׁלֹמֹה, בְּיוֹמוֹי דְשַׁלְמָה מִלְּבָא, קִיִּמָּא סִיחָרָא בְּאֶשְׁלָמוֹתָא. וְהֵינּוּ דְכַתִּיב, וַתֵּרֵב חַכְמַת שְׁלֹמֹה מִחַכְמַת כָּל בְּנֵי קָדָם. תַּמָּן תַּנִּינָן, מָאן אֵינּוֹן בְּנֵי קָדָם, הָא אוּקְמוּהָ. אָבֵל חַכְמַת בְּנֵי קָדָם, הִיא חַכְמָתָא דִּירְתוֹ מֵאַבְרָהָם.

דְּתַנְיָא בְּתִיב, (בראשית כה) וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיַצְחָק. מָאן אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ. הָא

לשון הקודש

שִׁשְׁנֵינּוּ, פְּתוּב וַתֵּרֵב חַכְמַת שְׁלֹמֹה. בִּימֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עֲמָדָה הִלְבְּנָה בְּשַׁלְמוֹת, וְהֵינּוּ שְׁפָתוּב (מלכים-א ה) וַתֵּרֵב חַכְמַת שְׁלֹמֹה מִחַכְמַת כָּל בְּנֵי קָדָם. שָׁם שְׁנֵינּוּ, מִי הֵם בְּנֵי קָדָם? הָרִי פִרְשׁוּהָ, אָבֵל חַכְמַת בְּנֵי קָדָם הִיא חַכְמָה שִׁירְשׁוּ מֵאַבְרָהָם.

שִׁשְׁנֵינּוּ, פְּתוּב (בראשית כה) וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיַצְחָק. מַה זֶה אֶת כָּל

שֶׁל עֲשׂוֹ, הִיא בְּבִקְשָׁתָהּ הַקְּדִימָה לְיַעֲקֹב וְלֹא נִתְּנָה לַעֲשׂוֹ.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי. רַבִּי יַצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (קהלת א) מַה יִּתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שִׁיעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. בְּכַמָּה מְקוּמוֹת נִתְּבָאָר שְׁהַסְתַּבְּלָנוּ בְּדַבְרֵי שְׁלֹמֹה וְנִרְאָה שְׁדַבְרֵי סְתוּמִים, אָבֵל כָּל דְּבָרֵי שְׁלֹמֹה, בְּלָם נִקְרָאוּ בְּחַכְמָה.